

Het 16^e SEOB-bulletin gaat in op de voortgang van het IMF-programma en de voornaamste ontwikkelingen die betrekking hebben op dit programma. De SEOB is een onafhankelijke instantie en heeft als hoofddoel het monitoren en adviseren van de regering over het implementeren van het IMF-programma en het economisch herstelplan. Dit wordt gedaan door te kijken naar duidelijke prestatie-indicatoren. Op onze website – www.seob.sr – worden er regelmatig statistieken en maatregelen, die betrekking hebben op het IMF-programma, overzichtelijk gepresenteerd. In dit bulletin wordt ook de rol van de CBvS binnen het IMF-programma belicht.

BELANGRIJKSTE ONTWIKKELINGEN

- TotalEnergies en partners nemen positieve investeringsbeslissing (FID) voor olieontwikkeling in Blok 58.
- De wisselkoersen voor vreemde valuta vervolgden een neerwaartse trend in augustus 2024, terwijl een stijging in september is waar te nemen.
- In juli 2024 is de jaar-op-jaar inflatie (hierna: inflatie) verder gedaald naar 13,0%, een daling van 3,2 procentpunt ten opzichte van de voorgaande maand. De daling in het inflatiecijfer is vooral toe te schrijven aan de daling in de wisselkoersen.
- De gemiddelde inflatie, gemeten als de prijsstijgingen over de afgelopen 12 maanden in vergelijking met de 12 maanden daarvoor, daalde in juli 2024 naar 29,1%.
- De economie vertoont tekenen van groei, gedreven door transport en horeca-gerelateerde sectoren.
- De SRD-component van de MO bleef in juli 2024 onder de met het IMF overeengekomen bovengrens, voornamelijk door een afname in de voorraad van openmarktoperaties.
- De solvabiliteit in de bankensector verbeterde in juni verder naar 22,3%, terwijl de rentes nagenoeg stabiel bleven.
- De bruto internationale reserve (inclusief de reserves van banken) was in juli 2024, USD 1,42 miljard. De importdekking was 6,7 maanden.
- De schuldquote, ofwel de staatsschuld in procenten van het bruto binnenlands product (BBP), daalde in juli 2024 verder naar 110,3%, vanwege aflossingen alsook de daling in de wisselkoersen.

VOORTGANG IMF PROGRAMMA: 7^e REVIEW AFGEROND

Het IMF-board keurde de 7^e review van Suriname binnen het programma goed, met vrijstelling voor het niet behalen van de doelstelling voor de primaire rekening van de staat. Hierdoor is USD 63 miljoen vrijgemaakt voor Suriname, waarvan USD 25,8 miljoen bedoeld is voor begrotingssteun. Het IMF constateerde dat de economie tekenen van herstel vertoont, maar benadrukte tegelijkertijd het belang van gezonde overheidsfinanciën, de afbouw van subsidies op nutsvoorzieningen, versterking van het belastingstelsel en de invoering van een effectief sociaal vangnet. Deze punten zullen cruciaal zijn bij de achtste evaluatie.

Tabel 1. Status maatregelen IMF-programma

Beleidsgebied	Afgerond	In uitvoering	Overig
A: Monetair en wisselkoersbeleid	64,3%	33,3%	2,4%
B: Fiscaal beleid	60,6%	16,7%	22,7%
C: Schuld	66,7%	33,3%	0,0%
D: Financiële sector	62,5%	37,5%	0,0%
E: Bestuur	55,9%	38,2%	5,9%
F: Overig	75,0%	25,0%	0,0%
Totaal	61,6%	28,6%	9,7%

Opmerking: "Overig" houdt in dat de maatregel is uitgesteld of nog niet is aangevangen, of dat de status van de maatregel onbekend is. De maatregelen die onmiddellijke aandacht vereisen worden bij elke IMF-review herzien en vormen ook onderdeel van beleidsgebieden A tot en met F. Bron: Calculaties SEOB met data IMF-monitoringsmatrix.

Per medio september 2024 was volgens onze calculatie 61,6% van de maatregelen binnen het IMF-programma afgerond (Tabel 1). Dit is onveranderd ten opzichte van de vorige maand. Het IMF heeft nieuwe maatregelen opgenomen voor de 8^e review. Een van de urgente maatregelen is dat de inkomsten uit de recente verhoging van de elektriciteitsstarieven, ter waarde van circa SRD 500 miljoen, naar de overheid moeten worden overgemaakt. De huidige maatregelen die nog steeds o.b.v. input van het IMF onmiddellijk aandacht vereisen, zijn:

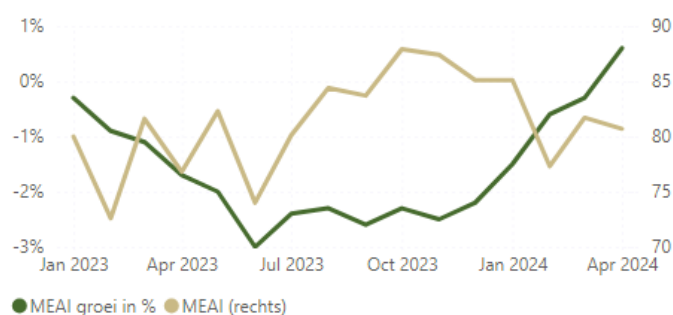
- Er wordt een digitaal platform opgezet voor banken en wisselkantoren om de handel in valuta te vergemakkelijken, met een geplande uitbreiding naar de handel met goudexporteurs.
- De gecontroleerde jaarrekening over 2022 van de Centrale Bank van Suriname (CBvS) zal op hun website worden gepubliceerd.
- Speciale controles worden uitgevoerd op de monetaire data binnen het IMF-programma.
- Kwartaalverslagen over de overheidsbegroting, te beginnen met de resultaten van juni 2023, zullen gepubliceerd worden.
- De Belastingdienst wordt versterkt door het aantrekken van gekwalificeerd personeel.
- Het Ministerie van Financiën, SDMO en de CBvS ondertekenen een overeenkomst waarin hun verantwoordelijkheden met betrekking tot de afbetaling van binnenlandse schulden worden vastgelegd.
- Er wordt een proefproject gestart waarbij enkele ministeries een rekening krijgen toegewezen.
- De begrotingsdienst stelt elk kwartaal vast hoeveel elk ministerie mag uitgeven en houdt deze uitgaven nauwlettend in de gaten.
- Op de website van de EAS wordt elk kwartaal een update gepubliceerd over de aanpassing van elektriciteitsstarieven, de kosten van elektriciteit en de benodigde subsidies.
- Een nieuwe wet zorgt ervoor dat alle openbare aanbestedingen en contracten centraal worden gepubliceerd, inclusief de namen van de betrokken bedrijven en de personen die de contracten toekennen.
- De anti-corruptiewetten worden aangepast om corruptie strafbaar te stellen.
De anti-corruptiewetten worden gewijzigd zodat politici verplicht worden hun inkomsten en vermogen op te geven, waarbij deze verklaringen gecontroleerd worden en er sancties volgen bij niet-naleving.

RECENTE ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

ECONOMISCHE GROEI NOG NIET OVERTUIGEND EVENWICHTIG

De economie vertoont tekenen van groei. De maandelijkse index voor economische activiteit (MEAI) van de CBvS noteert een groeicijfer van 0,6% in april 2024. Deze expansie werd voornamelijk gedreven door de horeca-gerelateerde sectoren, met name restaurants. Ook luchttransport leverde een belangrijke bijdrage aan deze groei. Daarentegen werd de groei gedeeltelijk tenietgedaan door een afname in de industriële sector, veroorzaakt door een daling in de goudproductie en een tijdelijke terugval in de olieproductie als gevolg van onderhoud aan de raffinaderij.

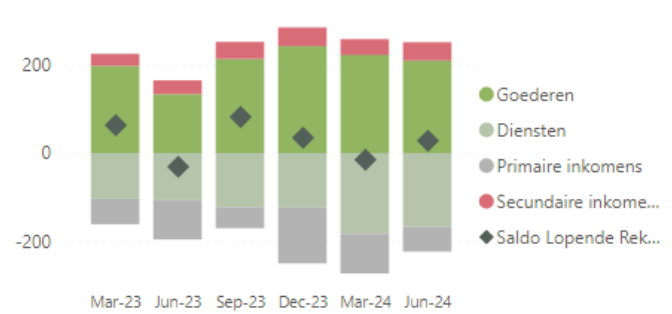
Economische Activiteit

Bron: CBvS.

De lopende rekening van de betalingsbalans keerde in het tweede kwartaal om naar een overschot van USD 27,7 miljoen, voornamelijk gedreven door een daling in primaire inkomens. Ook de financiële rekening noteerde een instroom van USD 4,7 miljoen. Na correctie voor statistische verschillen resulteerde dit in een netto instroom van USD 40,3 miljoen naar Suriname. De totale exportwaarde van goederen bleef nagenoeg stabiel ten opzichte van het vorige kwartaal. De olie-exportwaarde met ongeveer USD 10 miljoen afnam.

Betalingsbalans (mln USD)

Bron: CBvS.

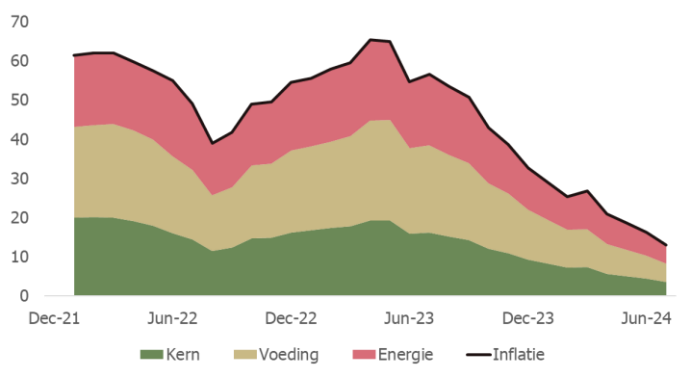
DE INFLATIE NEEMT VERDER AF IN JULI 2024

De inflatie daalde verder in juli 2024. Deze daling kan voornamelijk toegeschreven worden aan de afname van de wisselkoersen van vreemde valuta. Ten opzichte van de vorige maand bedroeg de inflatie in juli 13,0%, terwijl de maand inflatie 0,1% was. Ook nam de kerninflatie – de inflatie exclusief voedsel en energieprijzen – verder af. De gemiddelde 12-maands inflatie daalde van 32,6% naar 29,1%.

De SRD-component van de M0 lag in juli 2024 ongeveer SRD 340 miljoen onder de bovengrens die met het IMF is overeengekomen. De CBvS geeft aan dat deze discrepantie werd gedreven door de afname van de OMO-voorraad in dezelfde periode en de aanpassing van de 'Reserve Money Target' voor juli 2024 naar SRD17,9 miljard.

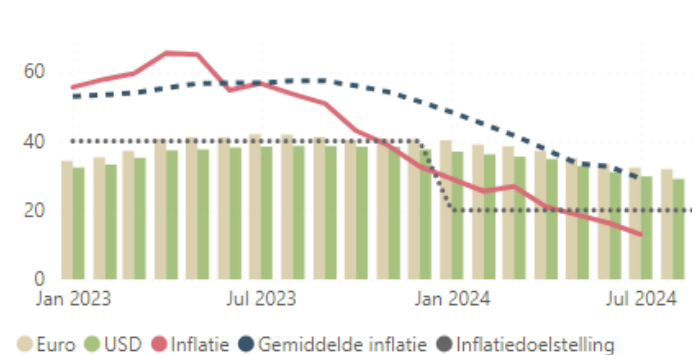
Terwijl de USD-wisselkoers in augustus met ruim 2,5% daalde, daalde de Euro wisselkoers met ongeveer 1,4% ten opzichte van de SRD. De aanhoudende wisselkoersdalingen kunnen leiden tot inkomstenverlies voor exporteurs en de overheid, terwijl de overheid anderzijds baat kan hebben bij het aflossen van buitenlandse schulden. Niettemin is een depreciatie in de wisselkoersen in september waar te nemen.

Bijdragen Kern, Voedsel en Energieinflatie

Opmerking: Energie-inflatie omvat de bijdrage aan inflatie van de hoofdgroepen nutstarieven en transport. Voedselinflatie omvat de bijdrage van de hoofdgroep voeding en niet-alcoholische drank. Kerninflatie bevat bijdrage van overige hoofdgroepen. Bron: Calculaties SEOB met data van het ABS.

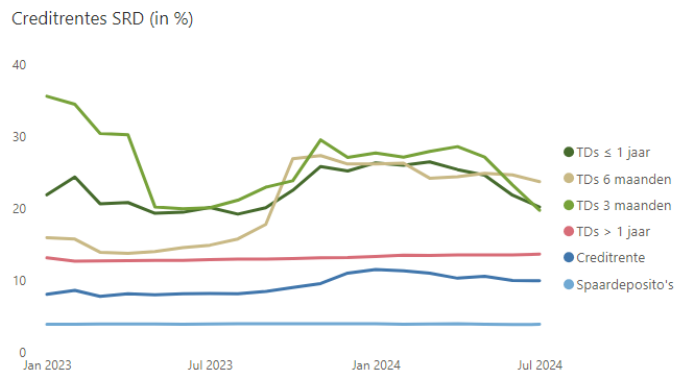
Inflatie (in %) en Wisselkoers

Bronnen: ABS, CBvS.

RENTES BLIJVEN STABIEL; SOLVABILITEIT BANKENSECTOR NEEMT TOE

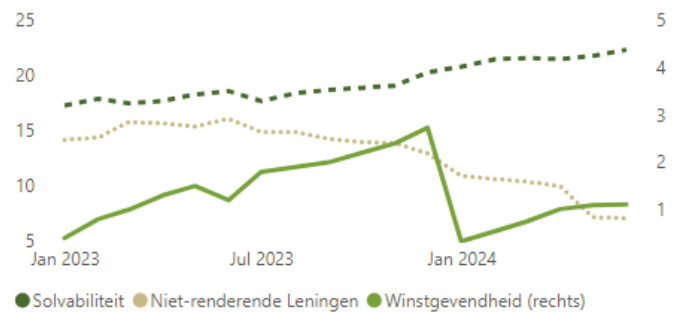
De gemiddelde leenrente bleef stabiel op 14,7%, terwijl creditrentes licht daalden van 10,1% naar 10,0%. De SEOB voorziet een mogelijk omslagpunt in de rente als gevolg van de afnemende inflatie en de verbeterde vooruitzichten. Desondanks blijven de rentetarieven hoog voor het klein- en middenbedrijf (MKB), en wordt aanbevolen dat beleidsmakers stimuleringsmaatregelen treffen voor strategische productiesectoren.

Bron: CBvS.

De niet-renderende leningen (NPLs) zijn verder afgenomen. Waar de NPL-ratio in juni 2023 nog 16,1% bedroeg, daalde deze in juni 2024 naar 7,1%. Deze daling is het resultaat van de uitvoering van de asset quality review door banken en de verbeterde terugbetaalcapaciteit van leners. Daarnaast steeg de solvabiliteitsratio in juni 2024 naar 22,3%, terwijl de liquiditeitsratio toenam tot 54,2%.

Banksectorindicatoren (in %)

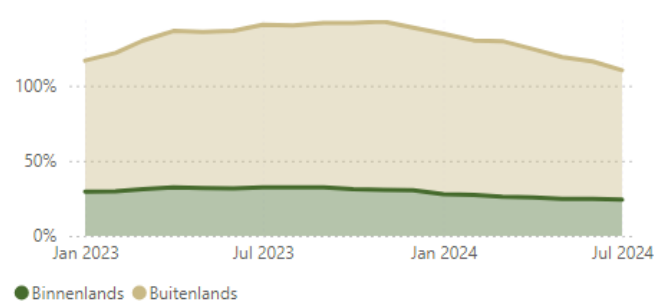

Bron: CBvS.

ONTWIKKELINGEN IN DE STAATSSCHULD

De schuldquote – de staatsschuld in procenten van het BBP – daalde in juli 2024 verder naar 110,3% volgens de wettelijke definitie. In juli daalde de buitenlandse schuld, uitgedrukt in lokale valuta, naar SRD 77,1 miljard. Tegelijkertijd nam de binnenlandse schuld verder af tot SRD 21,6 miljard door aflossingen en een koerseffect. Binnenlandse schulden aan de CBvS en commerciële banken zijn geherstructureerd en worden afgelost.

Staatsschuld (in % van BBP)

Bron: SDMO.

VOORUITZICHTEN EN AANBEVELINGEN

- De SEOB blijft voorstander van een vervolg IMF-programma, zodat het economische herstel niet ongedaan wordt. Binnen dit programma dient de nadruk gelegd te worden op het versterken van instituten, goed bestuur en versterking van het monetair beleid en de financiële sector.
- TotalEnergies en partners nemen positieve investeringsbeslissing (FID) voor olieontwikkeling in Blok 58. De SEOB benadrukt de noodzaak om een meerjarenstrategie te ontwikkelen voor de olie-inkomsten. Er dient ook invulling gegeven te worden aan het Sovereign Wealth Fund. Het is belangrijk dat de overheid haar uitgaven niet voortijdig verhoogt, aangezien de daadwerkelijke olie-inkomsten pas in 2028 verwacht worden.
- De SEOB verwacht dat de economie verder zal groeien in 2024. Ook op middellange termijn zijn de groeiperspectieven, gedreven door de mijnbouwsectoren positief. Desalniettemin pleit de SEOB voor het invoeren van stimulansen om de ontwikkeling van lokale sectoren te bevorderen, met speciale aandacht voor werkgelegenheid, productie, duurzaamheid en de aanpak van klimaatverandering. Het is van essentieel belang om specifieke sectoren te identificeren die in de komende periode prioriteit zullen krijgen. Er is tevens noodzaak voor afstemming van het onderwijsveld op oliesector alsook de geïdentificeerde potentiële sectoren voor groei. Het IMF benadrukte tijdens gesprekken dat, met het oog op de toekomstige olie- en gasinkomsten, de governance versterkt moet worden en dat er een duidelijk bestedingsplan moet worden opgesteld.
- De SEOB monitoort de ontwikkelingen in de wisselkoersen – met name de stijging in de afgelopen weken –. Onevenwichtige overheidsfinanciën kunnen deze ontwikkeling verergeren. Het afbouwen van subsidies op nutstarieven blijft noodzakelijk voor een rationelere uitgavenstructuur van de overheid. Dit proces moet echter transparant verlopen, met volledige inzage in de elektriciteitskosten voor alle betrokkenen, om steun te krijgen. Daarnaast is aandacht voor het sociale vangnet eminent om armoede effectief te bestrijden.
- DE SEOB benadrukt het versterken van de belastingdienst ten einde de inkomsten kant van de overheid te vergroten.
- Hoewel de M0-targets in de eerste maanden van 2024 werden gemist door netto-overheidsuitgaven, werd het doel vanaf mei wel behaald. Fiscale discipline en coördinatie tussen Financiën en de CBvS zijn hierbij cruciaal. De SEOB merkt de afbouw van binnenlandse schulden en de herkapitalisatie van de CBvS op als positieve ontwikkelingen.
- De SEOB verwacht dat de 12-maands inflatie in 2024 tussen 14% en 17% zal liggen, waarbij overheidstekorten en tariefsverhogingen van nutsvoorzieningen risico's vormen.
- Het wettelijke kader voor anti-corruptie moet worden herzien. Binnen dit kader moeten ook vereisten worden opgenomen die ervoor zorgen dat politici hun inkomsten en vermogen openbaar maken, zodat deze voor het publiek inzichtelijk zijn.
- Met de voortgang van de tweede NRA wordt ook aangedrongen op strenge maatregelen tegen fraude, corruptie en witwassen (AML/CFT). Wetten ter versterking van AML/CFT zijn in ontwikkeling, en het IMF benadrukt het belang van deze kwesties. De SEOB adviseert betrokkenheid van de private sector en pleit voor een voortzetting van het IMF-programma om instituties en financieel beheer te versterken.
- Volgens onze berekeningen is momenteel 61,6% van het programma voltooid. Op basis van de huidige voortgang wordt verwacht dat dit percentage bij de 8e review rond de 65% zal liggen. Naar verwachting zullen niet alle beleidsdoelstellingen binnen het huidige IMF-programma worden behaald. Dit benadrukt de

noodzaak van een vervolgprogramma met het IMF om het overheidsbeleid verder te verduurzamen en de economie te versterken.

<http://www.seob.sr>

secretary@seob.sr

